

Arkivsaknr:	2018/449
Arkivkode:	
Saksbehandler:	Vivian Birkeland

Saksgang

Formannskapet
Kommunestyret

Møtedato

02.06.2020
18.06.2020

Status som nasjonalparkkommune

Rådmannens forslag til vedtak:

1. Gildeskål kommune vedtar å implementere kriteriene for nasjonalparkkommuner i kommuneplanens samfunnsdel og øvrige planverk og i kommunens virksomhet forøvrig.
2. Gildeskål kommune søker om å bli aktør under merkevaren «Norges nasjonalparker».

Det anbefales at kommunestyret tar stilling til om Gildeskål kommune skal opprette en nasjonalparkgruppe som arbeider tverrfaglig med Lahko nasjonalpark.

Det tas sikte på at daglig leder for Norges nasjonalparkkommuner Bjørn Åge Jenssen vil orientere kommunestyret i junimøtet om statusen som nasjonalparkkommune.

Vedlegg

- 1 Lahko_nasjonalparkforvalter_møtereferat
- 2 Lahko_innfallsport_møtereferat
- 3 Informasjon om merkevaren Norges nasjonalparker og nasjonalparkkommunestatus
- 4 Oversikt nasjonalparker og prioriterte kommuner 2019
- 5 Utbetaling av tilskudd - Oppfølging nye mulige nasjonalparkkommuner

- 6 Prosedyrer
- 7 Nasjonalparkkommuner som aktører under merkevaren _Norges nasjonalparker_
Invitasjon til kommunene om å søke status som nasjonalparkkommune – ny og revidert versjon
- 8 Kriterier for nasjonalparkkommuner for å være aktører under merkevaren Norges nasjonalparker, brev datert 31 mai 2017
- 9 Kriterier for nasjonalparkkommuner for å være aktører under merkevaren Norges nasjonalparker
- 10 NPKL-Strategi-og-handlingsplan-2017-2021-PC-versjon

Bakgrunn for saken:

Foreningen for Norges nasjonalparkkommuner fikk i 2019 tilskudd fra Miljødirektoratet for oppfølging av nye mulige nasjonalparkkommuner. Gildeskål kommune er 1 av 21 prioriterte potensielt nye nasjonalparkkommuner grunnet at kommunen sammen med Meløy deler nasjonalparkareal med eksisterende nasjonalparkkommune Beiarn.

Tilskuddet utbetalt av Miljødirektoratet innebærer at foreningen skal orientere kommunene om:

- Merkevaren «Norges nasjonalparker»
- Status som nasjonalparkkommune etter nye kriterier og søknadsprosessen i forbindelse med dette
- Foreningen «Norges nasjonalparkkommuner»

Interessen blant kommuner for å kalle seg nasjonalparkkommune økte på begynnelsen av **2000-tallet**, og dreide seg om hvordan kommuner som ligger i nærheten av nasjonalparker kunne bruke dette til verdiskaping. Stempelet som nasjonalparkkommune skulle føre til mer besøk, verdiskaping i kommunene og større interesse for å ta vare på nasjonalparkene.

I 2007 samarbeidet miljøforvaltningen og noen kommuner for å utarbeide kriterier for at kommuner skulle kvalifisere til å bli nasjonalparkkommune, og kommunene måtte søke til Direktoratet for naturforvaltning (nå Miljødirektoratet) for å bli godkjent som nasjonalparkkommune. I tidsperioden 2008-2012 fikk 34 kommuner status som nasjonalparkkommune.

I 2015 lanserte klima- og miljøministeren en ny merkevare- og kommunikasjonsstrategi for Norges nasjonalparker, Velkommen inn, med mål om at flere skulle besøke nasjonalparkene.

I 2016 ble det vedtatt en strategi for informasjon om nasjonalparkene, skilting til og i parkene, og en egen merkevaredesign som skulle brukes ved skilting og informasjonsmateriell. Målet for strategien var bedre synliggjøring av parkene, mer besøk, større verdiskaping i kommunene og at verdiene og naturkvalitetene i nasjonalparkene skulle bli bedre ivaretatt. Dermed skulle nasjonalparkkommunene aktivt legge til rette for besøkende i nasjonalparken og området rundt samtidig som natur- og verneverdier ble tatt vare på.

I 2017 ble kriteriene for nasjonalparkkommunene endret, og kommunene skal nå vise i kommuneplanen hvordan de arbeider for å nå målsettingen for strategien- mer besøk, økt verdiskaping og bedre vern. Dette skal skje i samarbeid med forvaltningsmyndighetene for verneområdene og lokale aktører.

Kriterier for nasjonalparkkommuner for å være aktører under merkevaren Norges nasjonalparker

- Nasjonalparkareal større enn 1 km².
- Vedtak av kommunestyret om at kommunen skal implementere kriteriene for nasjonalparkkommuner i kommuneplanens samfunnsdel og øvrige planverk og i kommunens virksomhet forøvrig
- Arbeidet bør begynne så snart kommunen har fått tildelt status
- Innarbeiding i kommuneplan skal skje ved førstkomende revidering
- Hvert fjerde år skal kommunen gjennomgå status for kriteriene i forbindelse med rullering av kommuneplanen. Rapporten av statusen skal sendes til Norges nasjonalparkkommuner, jf. pkt. 1.7 i kriterier for nasjonalparkkommuner.

Ved status som nasjonalparkkommune har kommunen rett og plikt til å ta i bruk merkevaren, logoen «Gildeskål nasjonalparkkommune» og designmanualen med retningslinjer i profilering av kommunen. Se skiltsystem under.

Handlingsplan for styrket forvaltning av verneområdene

I 2019 utga Klima- og miljødepartementet handlingsplan for styrket forvaltning av verneområdene. Dette innebærer økt skjøtsel, kanalisering og tilrettelegging for å ta vare på naturverdiene og fremme friluftslivet i nasjonalparker og andre store verneområder. Verneverdiene er flere steder truet av slitasje og forstyrrelser, og virkemidler for å motvirke dette er særlig kanalisering av ferdsel til områder som tåler besøk, med tilrettelegging som bla. steinsetting, bruer, klopper og skilting. Dette er tiltak regjeringen prioriterer, og i 2019 ble midlene til dette økt. Videre skrives det i handlingsplanen at «For å stimulere til naturbasert verdiskaping i tilknytning til verneområdene vil regjeringen prioritere nasjonalparkkommunene».

Forankring i kommuneplanens samfunnsdel

I kommuneplanens samfunnsdel legges det opp til bedre utnyttelse av naturressursene i Gildeskål i en næringslivssammenheng, og nasjonalparken skal være et naturlig reiselivsmål. Herunder skal kommunen forsterke markedsføringen av nasjonalparken gjennom satsing på reiselivssamarbeid i Bodø-regionen.

I tillegg skal kommunen stimulere til aktiv bruk av naturen og nasjonalparken for innbyggere.

Kostnader medlemskap

Ved opptak av nytt medlem må det betales et kapitalinnskudd som tilsvarer det innskudd eksisterende medlemmer har innbetalt. Medlemskap i Foreningen for Norges nasjonalparkkommuner vil pr. april 2020 koste som vist under.

Engangsbeløp ved innmelding	22 781,-
Årlig medlemskontingent	20 000,-
Totalt i 2020	42 781,-

Hvert medlem skal betale kontingent. Det er årsmøtet som fastsetter kontingenten.

Vurdering:

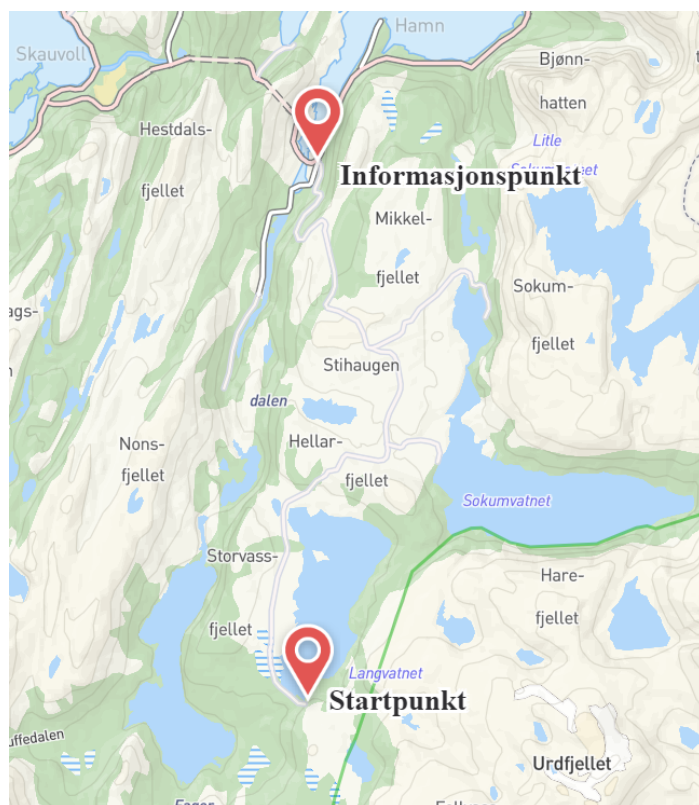
Vern, forvaltningsplan og besøksstrategi

Kommunen skal støtte opp om besøksstrategien for Láhko og slik bidra til en funksjonell overgang mellom verneområdene og områdene utenfor. Nasjonalparkkommunen er forpliktet til å delta i de arenaene nasjonalparkstyrene har etablert. Nasjonalparkkommunen skal videre, i tett samarbeid med nasjonalparkstyret, informere om de nærliggende verneområdene og tilbudene i randsonen til disse. Samarbeid med andre kommuner i regionen er viktig for å sikre gode opplevelser for besøkende og at kvaliteten er god og enhetlig uavhengig av hvor besøkende oppholder seg.

Nasjonalparker har de senere årene blitt viktige reisemål for både norske og utenlandske turister. Områdene kan for det meste brukes fritt, og det kan være vanskelig å legge føringer for store mengder besøkende i relativt små parker. Nasjonalparkene kan være et reisemål i seg selv, men det kan også være spesielle punkter i parken som får mye oppmerksomhet, eksempelvis Corbels Canyon i Láhko. Det er vanskelig å forutse effektene sosiale medier kan ha på besøkstall, og å styre besøkende i ønsket retning.

Økt turisme fører til større behov for tilrettelegging, herav håndtering av søppel, servicebygg/utedo i eller ved innfallsport eller startpunkt, samt skilting og styring av hvor det er ønskelig at besøkende skal gå.

Figuren nedenfor illustrerer forskjellen på informasjonspunkt og startpunkt (*Miljødirektoratets veileder for innfallsporter, M417*). Eksempelvis kan Sundsfjord være informasjonspunkt, og parkeringsplass ved Langvatnet være startpunkt.

Et av målene ved å søke om status som nasjonalparkkommune er å ivareta vernet av Láhko nasjonalpark. Det ses en endring i attraktiviteten til Norges nasjonalparker, og økning i antall besøkende. Statusen som nasjonalparkkommune kan bli et viktig verktøy for å være i stand til å håndtere økning av turisme. Dersom Gildeskål kommune søker status som nasjonalparkkommune vil kommunen være høyere prioritert ved tildeling av midler fra Miljødirektoratet, og det vil dermed være større muligheter for forebygging og tilrettelegging.

Statusen som nasjonalparkkommune vil gi tilgang til et stort faglig nettverk, nye samarbeid, et godt varemerke og mye kompetanse. Medlemskapet vil kunne gi næringseffekt i framtiden, og være et godt varemerke for lokalt næringsliv.

Verdiskaping

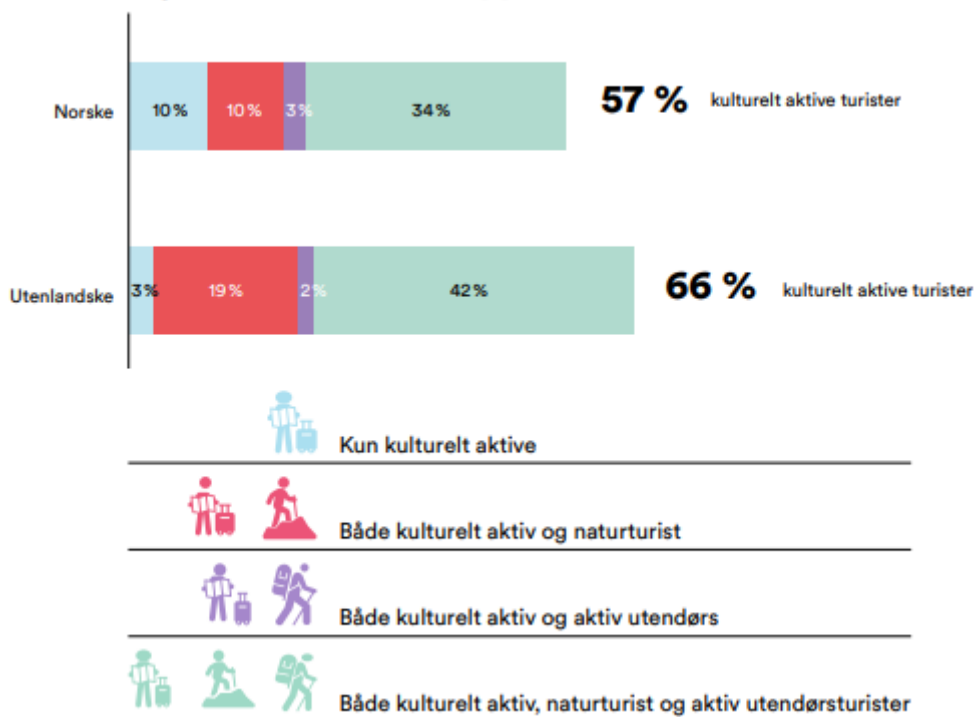
Verdiskaping er et av fokusområdene for merkevaren nasjonalparkkommune. Nasjonalparkkommunen har som aktør under merkevaren ansvar for å bidra, stimulere og legge til rette for lokal verdiskaping og næringsutvikling. Verdiskaping kan være overnattingsplasser, spisesteder, guiding både i og i området rundt parken, transport, nisjeaktiviteter og tilbud etc. Her må det presiseres at den lokale verdiskapingen ikke er begrenset til å foregå innenfor nasjonalparkens grenser, men også ønsket til å styrke tettstedene i kommunen. Figuren nedenfor illustrerer det helhetlige reiselivsprodukt, og viser at verdiskaping i reiselivet omhandler attraksjoner og opplevelser, men også øvrige tjenester som overnatting, servering og transport.

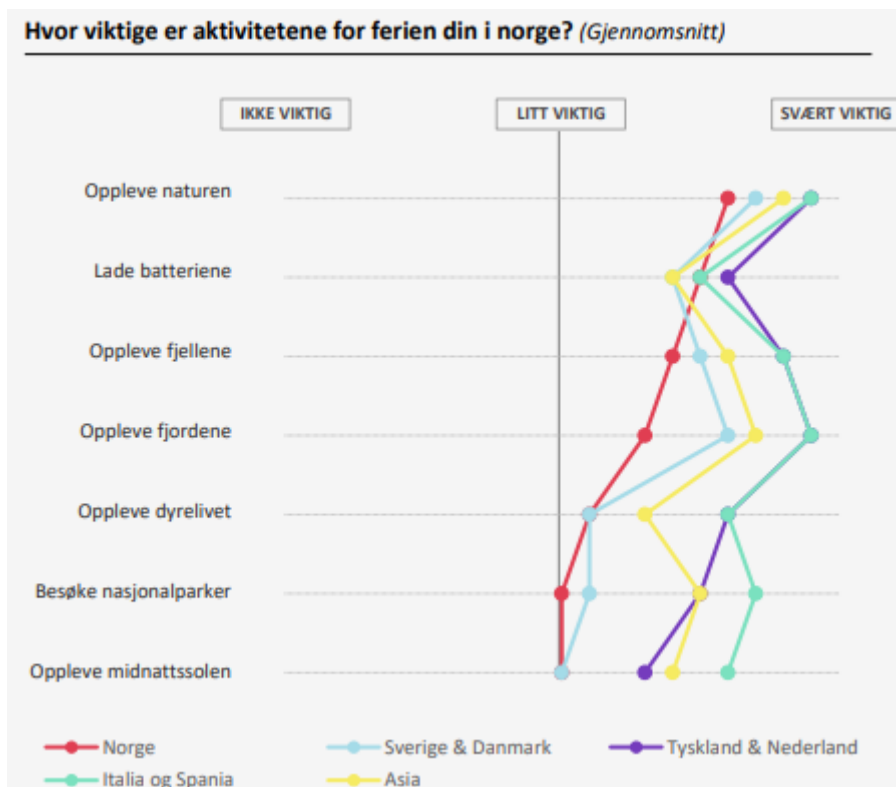
Det helhetlige reiselivsproduktet, hentet fra reiseliv.portfolio.no.

Innovasjon Norge har i Turistundersøkelsen 2018 sett på hvor viktig natur og kultur er for reisende (se figur), og hvor viktig ulike aktiviteter er både for nordmenn og utenlandske turister på reise i Norge.

Kombinasjoner av aktiviteter/opplevelser

Tall fra Turistundersøkelsen 2018, hentet fra Innovasjon Norge

Tall fra Turistundersøkelsen 2018, hentet fra Innovasjon Norge

Nasjonalparkgruppe

For å legge til rette for et tverrfaglig arbeid med nasjonalparken og status som nasjonalparkkommune foreslås det å etablere en nasjonalparkgruppe. Gruppen kan blant annet diskutere saker som skal til behandling i Midtre Nordland nasjonalparkstyre, utarbeide/følge opp eventuelle søknader om tilskudd, og følge opp næringsrettet og verdiskapende utvikling i kommunen. Gruppen bør bestå av et utvalg fra administrasjonen, representant fra næringslivet, politiske representanter, reindriftsnæringen, og andre aktuelle representanter etter behov. Politisk representant i nasjonalparkstyret samt representant i det administrative kontaktutvalg bør inngå i gruppen.

Konklusjon:

Reiseliv er en prioritert næring i Gildeskål kommune, og utvikling av reiselivet har stor betydning for lokal verdiskaping, sysselsetting og potensiale for framtidig vekst (Jf. Strategisk næringsplan).

Hensikten ved å søke status som nasjonalparkkommune for Gildeskål er å legge til rette for en god håndtering av besøkende i Láhko, og være rustet for et økende antall turister som tiltrekkes av nasjonalparkens attraksjonskraft. Stimulering til bruk av nasjonalparken er i tråd med føringene i kommuneplanens samfunnsdel. Økt besøk vil kunne skape ringvirkninger for videre utvikling av reiselivet, og dermed øke mulighetene for lokal verdiskaping utenfor nasjonalparkens grenser. Ved god tilrettelegging vil verdiskapingen kunne styres til tettstedene, blant annet med overnattingssteder, servering, transport og øvrige attraksjoner og opplevelser.

Rådmannen anbefaler at Gildeskål kommune søker om å bli aktør under merkevaren «Norges nasjonalparker», og at politikken tar stilling til om Gildeskål kommune skal opprette en nasjonalparkgruppe som arbeider tverrfaglig med Láhko nasjonalpark.

